

Щодо потерпілого, то КПК України передбачає надання правової допомоги у формі представництва. З цього випливає засада забезпечення кваліфікованої правової допомоги, кожна особа, незалежно від характеру її участі в кримінальному провадженні та процесуального статусу, має право вільно, без неправомірних обмежень отримувати кваліфіковану правову допомогу в формах, передбачених кримінальним процесуальним законом, і обов'язі, необхідному для захисту її прав та законних інтересів [2, с.256]. Законодавець керуючись принципами забезпечення права на кваліфіковану правову допомогу та змагальності, у новому КПК встановив правило, відповідно до якого представництво потерпілого—фізичної особи на підставі угоди може здійснювати виключно особа, яка у кримінальному провадженні має право бути захисником (ч. 1 ст. 58 КПК України). Саме адвокат може найкращим чином надати юридичну допомогу і сприяти здійсненню правосуддя під час кримінального провадження. Це, безсумнівно, сприяє реалізації засади забезпечення права на кваліфіковану правову допомогу. Але можливості для реалізації цього права у потерпілого є значно меншими у порівнянні із підозрюваним, обвинуваченим.

Наявність численних прогалин у законодавстві про забезпечення прав потерпілих і захист їхніх інтересів ставить на порядок денний питання про необхідність розроблення і прийняття спеціального нормативного акта про посилення захисту прав і законних інтересів громадян, щодо яких вчинено кримінальне правопорушення. В умовах, коли відсутність у потерпілого коштів на оплату послуг адвоката-представника є перешкодою для реалізації права на кваліфіковану правову допомогу, можна з упевненістю говорити про порушення системи засад кримінального провадження. Вважаємо, що держава має створювати умови, за яких доступ особи до кваліфікованої правової допомоги не повинен залежати від її правової обізнаності та фінансових можливостей.

Список використаних джерел:

1. Кримінально-процесуальні функції: поняття, система, суб'єкти / С. А. Альперт. Харків, 1995 — 28 с.
2. Удалова Л.Д., Рожнова В.В., Савицький Д.О., Хабло О.Ю. Кримінальний процес України в питаннях і відповідях: навч. посіб. / НАВС. — 3-тє вид., перероб. і доповн. — К.: 2013. — 256с.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар. / за ред. Гончаренко В.Г., Нора В.Т., Шумила М.Є — Х. : Право, 2012. — 844 с.

Дотримання прав людини при проведенні обшуку

Зубенко Г.І., курсант Прикарпатського факультету НАВС
Науковий керівник: доктор юридичних наук, доцент *Басиста І.В.*

Цілком виправданою є позиція В.Ю. Шепітька, який відзначає, що розслідування кримінальних правопорушень передбачає використання пошукових дій, що сприяють виявленню джерел доказової та орієнтуючої інформації, відшукування прихованих об'єктів. Обшук має на меті виявити знаряддя кримінального правопорушення, речі та цінності, здобуті злочинним шляхом, а також інші предмети і документи, що мають значення для встановлення істини у кримінальному провадженні. Метою обшуку може бути також виявлення розшукуваних осіб, трупів, тварин. Додатковою метою обшуку є виявлення і вилучення речей та предметів, вилучених з цивільного обігу і заборонених для використання, а також пошук майна для забезпечення відшкодування заподіяних збитків або з метою можливої конфіскації. Обшук має

примусовий характер і посідає особливе місце в системі слідчих (розшукових) дій. У Конституції України передбачено певні гарантії у додержанні прав та законних інтересів громадян при провадженні обшуку [1, с.215].

Чинний КПК України встановлює цілу низку обов'язків слідчого та прокурора на підготовчому етапі до обшуку та в процесі його проведення. Саме аксіоматичні положення чинного КПК покликані забезпечити обшукуваних громадян від порушень їх конституційних прав. Зокрема, у статтях 235-236 КПК відзначено, що ухвала про дозвіл на обшук житла чи іншого володіння особи може бути виконана слідчим чи прокурором. Для участі в проведенні обшуку може бути запрошений потерпілий, підозрюваний, захисник, представник та інші учасники кримінального провадження. З метою одержання допомоги з питань, що потребують спеціальних знань, слідчий, прокурор для участі в обшуку має право запросити спеціалістів. Слідчий, прокурор зживає належних заходів для забезпечення присутності під час проведення обшуку осіб, чії права та законні інтереси можуть бути обмежені або порушені. Обшук житла чи іншого володіння особи на підставі ухвали слідчого судді повинен відбуватися в час, коли завдається найменша шкода звичайним заняттям особи, яка ними володіє, якщо тільки слідчий, прокурор не вважає, що виконання такої умови може суттєво зашкодити меті обшуку. Перед початком виконання ухвали слідчого судді особі, яка володіє житлом чи іншим володінням, а за її відсутності - іншій присутній особі повинна бути пред'явлена ухвала і надана її копія. Слідчий, прокурор має право заборонити будь-якій особі залишити місце обшуку до його закінчення та вчинити будь-які дії, що заважають проведенню обшуку. Невиконання цих вимог тягне за собою передбачену законом відповідальність.

У разі відсутності осіб у житлі чи іншому володінні копія ухвали повинна бути залишена на видному місці у житлі чи іншому володінні особи. При цьому слідчий, прокурор зобов'язаний забезпечити схоронність майна, що знаходиться у житлі чи іншому володінні особи, та неможливість доступу до нього сторонніх осіб.

Обшук на підставі ухвали слідчого судді повинен проводитися в обсязі, необхідному для досягнення мети обшуку. З рішенням слідчого чи прокурора може бути проведено обшук осіб, які перебувають в житлі чи іншому володінні, якщо є достатні підстави вважати, що вони переховують при собі предмети або документи, які мають значення для кримінального провадження. Обшук особи повинен бути здійснений особами тієї ж статі.

При обшуку слідчий, прокурор має право проводити вимірювання, фотографування, звуко- чи відеозапис, складати плани і схеми, виготовляти графічні зображення обшуканого житла чи іншого володіння особи чи окремих речей, виготовляти відбитки та зліпки, оглядати і вилучати речі і документи, які мають значення для кримінального провадження. Предмети, які вилучені законом з обігу, підлягають вилученню незалежно від їх відношення до кримінального провадження. Вилучені речі та документи, які не входять до переліку, щодо якого прямо надано дозвіл на відшукання в ухвалі про дозвіл на проведення обшуку, та не відносяться до предметів, які вилучені законом з обігу, вважаються тимчасово вилученим майном. Особи, у присутності яких здійснюється обшук, при проведенні цієї слідчої (розшукової) дії мають право робити заяви, що підлягають занесенню до протоколу обшуку [2].

Отже, проведення обшуку із чітким дотриманням зазначених вимог є запорукою визнання в судовому засіданні отриманих за його результатами доказів належними та допустимими. Для громадян, щодо яких проводиться обшук, дотримання слідчим та прокурором процесуальних вимог є гарантією

можливості реалізації їх конституційних прав навіть у процесі здійснення кримінального провадження.

Список використаних джерел:

1. Криміналістика: Підручник / Кол. авт.: В. Ю. Шепітько, В. О. Коно-валова, В. А. Журавель та ін. / За ред. проф. В. Ю. Шепітька. — 4-е вид., перероб. і доп. — Х.: Право, 2008. — 464 с.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України від 13.04.2012 № 4651-17. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

Завдання ОВС щодо протидії жорстокому поведінню з дітьми

Гайдучок Л.М., курсант Прикарпатського факультету НАВС
Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент *Дроздова І.В.*

Жорстоке поведіння з дітьми визнано світовою спільнотою однією з найбільш розповсюджених форм порушення прав людини. Діти є самою незахищеною, найуразливішою і майже повністю залежною від дорослих верствою суспільства, а тому віднесення насильства над дітьми до приватних проблем родини, дозволяє приховувати негідне та жорстоке ставлення до дитини. З часом жорстокість стає дедалі сильнішою і призводить до особливо тяжких наслідків [1, с.45].

Протягом тривалого часу держава принципово не втручалася у стосунки батьків та дітей, не обмежувала батьківську владу, та виходячи із усталених звичаїв, традицій сімейного виховання, залишала це питання поза сферою правового регулювання. Сьогодні правова держава та сучасне громадянське суспільство повністю заперечують будь-яке насильство стосовно дітей з боку батьків та інших членів сім'ї, сторонніх осіб, які беруть участь у вихованні дитини або піклуються про неї (вихователів, вчителів, тренерів, викладачів, лікарів тощо) та спрямовують свою діяльність на захист дітей від усіх видів жорстокого поведіння та покарання, забезпечуючи юридичні та інші механізми протидії цьому протиправному явищу [2, с.17].

Особливі повноваження щодо протидії жорстокому поведінню з дітьми покладені на органи внутрішніх справ, в практичній діяльності яких виникає низка організаційно-правових проблем, чим обумовлюється актуальність та практичне значення обраної нами теми.

Проблемі протидії жорстокому поведінню з дітьми присвятили наукові дослідження і правознавці (Є.І. Скакунов, В.А. Туляков), і соціологи (Р. Коллінз, І. Паттерсон, Т.В. Шилунова), і психологи (Л. Берковіч, М. Страус, Н. Бреклок) та ін. [4, с.34]. Це свідчить про комплексний характер проблеми, яка об'єднує в собі безліч взаємопов'язаних аспектів: соціальних, юридичних, економічних, медичних, психологічних, і навіть політичних.

На думку науковців, спектр негативних наслідків від безжалісного, озлобленого, несправедливого поведіння з дітьми, настільки значний, що психологічне насильство завжди супроводжує будь-яке із інших трьох. Жорстоке поведіння з дітьми у родині можна поділяти за кількома векторами:

1. Батьки - неповнолітні діти. Насильство може здійснюватися як матір, так і батьком. У випадках, коли мати сама є жертвою насильства, вона може вчиняти негативні, насильницькі дії щодо своєї дитини як компенсаторний механізм свого приниження чоловіком.
2. Насильство між дітьми. Такі взаємини, як правило, виникають на фоні насильницьких стосунків між дорослими членами сім'ї та мають різноманітний характер. Старші діти можуть здійснювати насильство над молодшими, брати – над сестрами, діти